

Eliminasjon av hepatitt B og C som folkehelseproblem - hepatittstrategien

Martin Blindheim, seniorrådgiver, Helsedirektoratet

Almost **3,000**
people die from
hepatitis B and C,
every day.

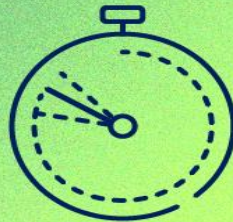
Funding hepatitis
treatment and services
can bring care closer to
communities and save
lives.

**Every 30 seconds
someone loses
their life to
hepatitis B or C.**

**Don't Wait!
Get tested
at a health
facility
near you.**

**World Health
Organization**

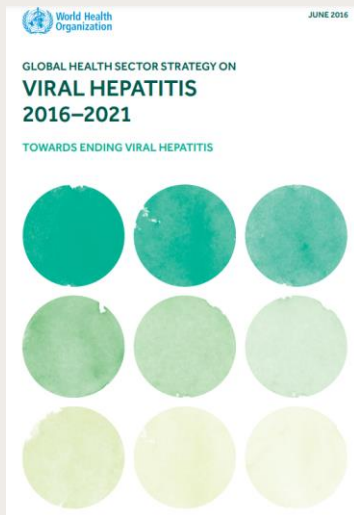
Hepatitt B *(WHO)*

- Ca 40 % av verdens befolkning har vært smittet av HBV
- 350 millioner lever med kronisk HBV-infeksjon
- 1,5 millioner nye infeksjoner årlig
- Det finnes effektiv forebyggende vaksine

Hepatitt C *(WHO)*

- Ca 3 % av verdens befolkning har vært smittet av HCV
- 130-150 millioner lever med kronisk HCV-infeksjon
- 1,5 millioner nye infeksjoner årlig
- Det finnes effektiv behandling, men ikke vaksine

WHO og FN målsetting: «Eliminere virale hepatitter som folkehelseproblem innen 2030»

2016
2016:

Global strategi for eliminasjon av hepatitt

I 2016 vedtok Verdens helseforsamling (WHA)
å eliminere hepatitt B og C innen 2030
ved å

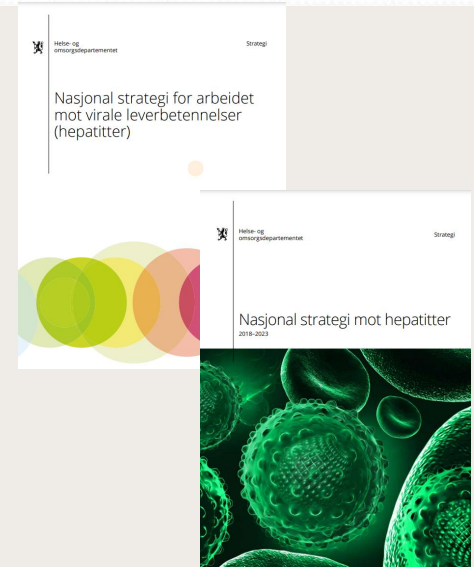
- å redusere antallet nye tilfeller med 90 %

- å redusere antallet dødsfall med 65 %

- å få 80 % av de smittede i behandling

Baseline 2015

Hva vil det si å
«eliminere som folkehelseproblem»?

Norge sluttet seg til hovedmålet om eliminasjon

Helsedirektoratet

Hepatitt C

Nasjonale faglige råd

Hepatitt C skal elimineres som folkehelseproblem i Norge. For å redusere epidemien med 90 prosent bør det skje en intensiv diagnostikk og behandling i 2019 og 2020.

Først publisert: 05. april 2019
Sist faglig oppdatert: 05. april 2019

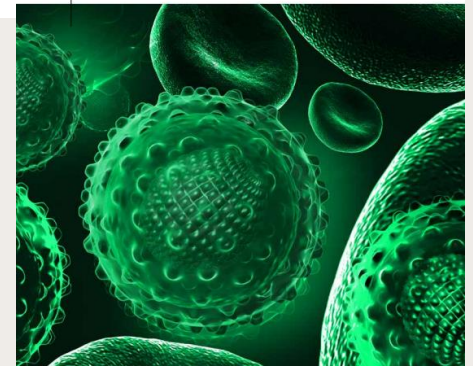
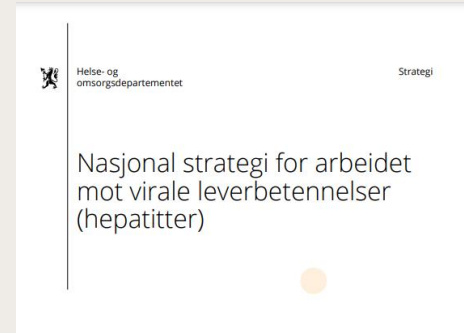
Nasjonale målsettinger

Strategi 2016:

1. Smitten av hepatitt i Norge holdes på dagens lave nivå.
2. Smittespredningen i utsatte grupper reduseres.
3. Alle som blir alvorlig syke av kronisk hepatittinfeksjon får tilgang til trygg og effektiv behandling.

Strategi 2018:

1. I tråd med WHO's målsetting redusere forekomsten av hepatitt C med 90 prosent i hele befolkningen
2. Ingen i Norge skal dø eller bli alvorlig syk forårsaket av hepatitt C-virus.
3. Alle med kronisk HCV-infeksjon skal tilbys behandling med antivirale legemidler

Viktigste målgrupper i Norge

Injisierende rusmiddelbrukere

- Pågående HCV-epidemi
- I perioden 1995 – 2008 var det et stort, landsomfattende utbrudd hepatitt B blant sprøytebrukere, men prevalensen er nå lav

Innvandrere

- Den viktigste risikogruppen for kronisk hepatitt B er innvandrere fra land med høy prevalens. De aller fleste tilfeller av kronisk hepatitt B meldt til MSIS er blant innvandrere smittet før ankomst til Norge

Barn av smitteførende mor

- Som en oppfølging av strategien fra 2016 ble hepatitt B-vaksine innført i barnevaksinasjonsprogrammet i 2017.
Dekning 96 – 97 % i 2019 – 2021.
- 2018 er HBV-testing en del av rutineundersøkelsen for alle gravide i Norge.

Menn som har sex med menn

Viktigste forebyggende tiltak

For alle:

- Testing

HBV:

- Behandling, vaksine og kondom

HCV:

- Antiviral behandling

Redusere antall rusmiddelinjeksjoner

- Inntak i LAR (bare opioidbrukere)
- Rusmiddelinntak uten injeksjon – Switch

Redusere antall rusmiddelinjeksjoner med brukt utstyr

- Tilgang sterilt brukerutstyr

Innvandrere

Skal tilbys test (og oppfølging) for HBV og HCV:

- Ankomstintervju (mottak)
- 3-månedersundersøkelse (mottak eller kommune)

Vaksinasjon HBV (FHI)

Innført i barnevaksinasjonsprogrammet i februar 2017

Vaksine er anbefalt til flere andre grupper, blant annet:

nyfødte barn av smitteførende mødre

andre særlig smitteutsatte personer

- personer som injiserer rusmidler
- menn som har sex med menn
- personer som selger seksuelle tjenester

nærkontakter/personer med langvarig omgang med kjente kroniske smittebærere

personer som utsettes for smittefare under utdanningen i Norge

etter mulig eller sikker eksponering for hepatitt B-smitte (som stikkskade, slimhinne- og seksuell kontakt),

personer som utsettes for smittefare under utøvelsen av sitt yrke

Sprøytebrukere

- Globalt injiserer ca 11, 2 millioner mennesker rusmidler, halvparten har HCV infeksjon (*World Drug Report 2022*)
- De fleste bor i vestlige land
- I Norge utgjør sprøytebrukere minst 80 % av de HCV-smittede
- Anslagsvis 1000 sprøytebrukere har mistet livet pga HCV-infeksjon i Norge

Pålegg til kommunene som har injiserende rusmiddelbrukere 2018 om utdeling av sterilt brukerutstyr mm

- Brukerutstyr for injisering skal gjøres gratis og enkelt tilgjengelig i kommunen
  - Sprøyter
  - Kanyler
  - Kokekar, filtre, swabs, sterilt vann, askorbinsyre
- Utdeling av røykefolie
- Tilby HBV vaksine

“Full Pakke”

Utdeling av rent brukerutstyr forebygger infeksjoner og spredning av smittsomme sykdommer som HIV og hepatittvirus

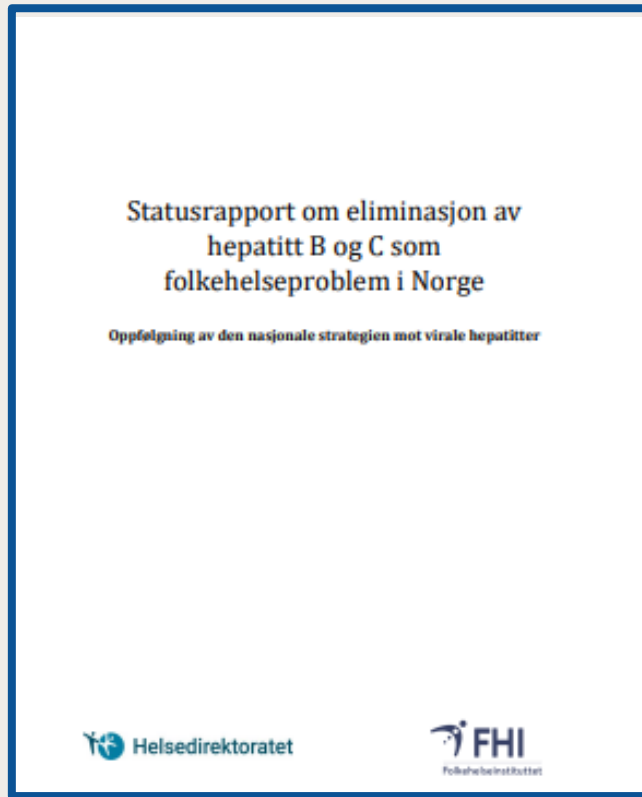

HEPATITT C

Kan du være smittet?
En test kan redde livet ditt.

 Helsedirektoratet

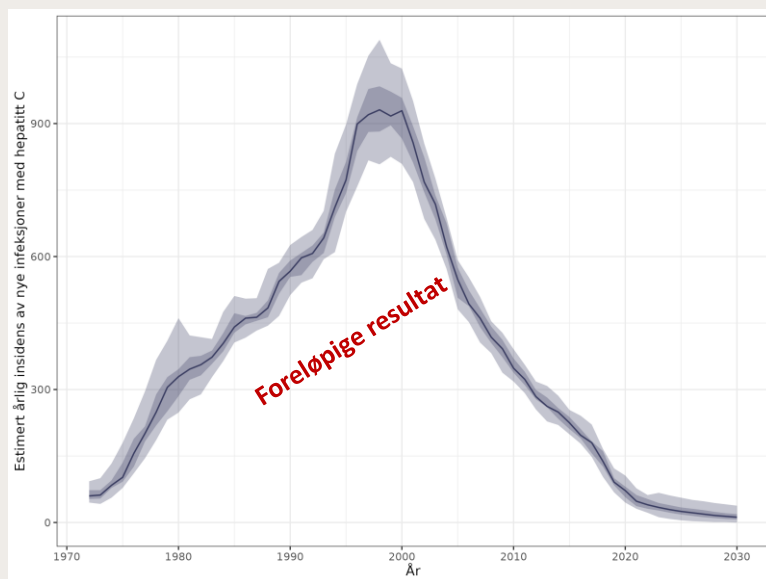
Folkehelseinstituttet / Helsedirektoratet: Statusrapport 2023

Statusrapport om eliminasjon av
hepatitt B og C som
folkehelseproblem i Norge

Hepatitt C oppsummert (1)

Estimert insidens av nye tilfeller av hepatitt C blant personer som inntar rusmidler med sprøyte, etter år, Norge, 1972 – 2030.

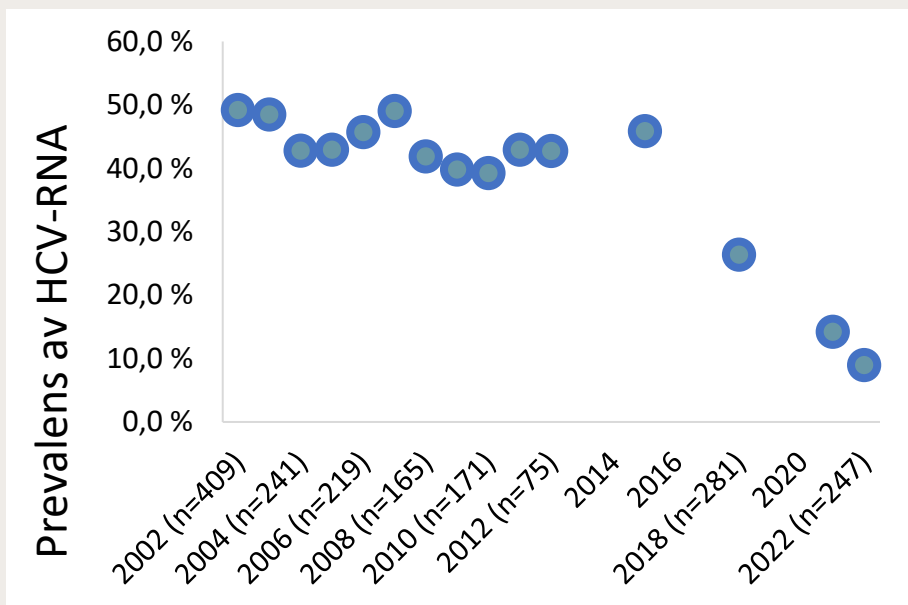
Framskrivninger beregner at vi vil oppnå det nasjonale målet på **90 % relativ nedgang i insidens i 2026**

(n=22 nye tilfeller, 95 % konfidensintervall: 3 – 51).

Blant **personer som aktivt injiserer rusmidler** var den beregnede **prevalensen 9,7 %** i 2022 (95 % konfidensintervall: 3,6 – 17,8 %).

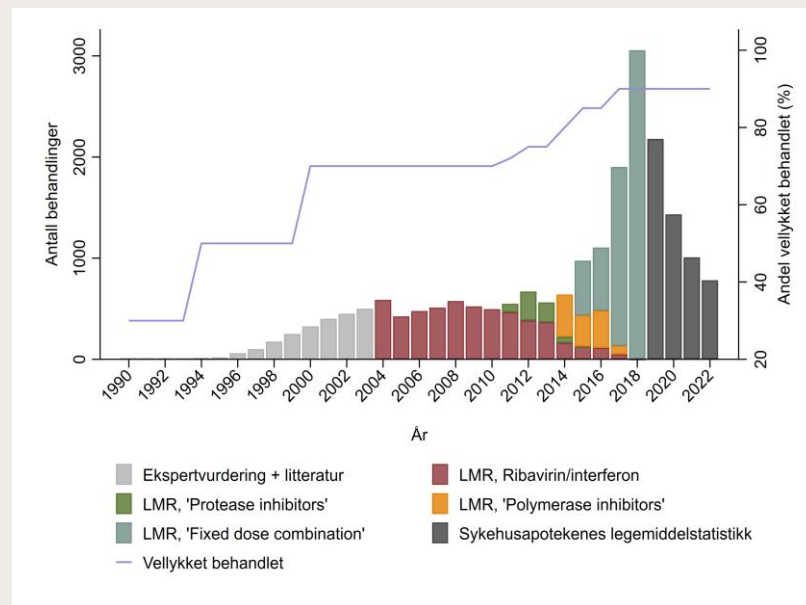
Beregninger framover i tid beregner at prevalensen i denne gruppen vil være **<5 %** først i **2026**.

Hepatitt C oppsummert (2)

Prevalens av HCV-RNA blant personer ≥ 18 år som henter injeksjonsutstyr og benytter lavterskel helse- og sosialtiltak for personer med pågående rusmiddelbruk i Oslo, 2002 – 2022.

I parentes etter årstallene angis antall deltakere i undersøkelsen det året.

Antall behandlinger for hepatitt C og antatt suksessrate, Norge, 1990 – 2022

Hepatitt C oppsummert (3)

MÅLOMRÅDER HEP C		MÅL	MÅL OPPNÅDD?
Insidens av nye tilfeller av kronisk infeksjon	Relative mål	≥80 % reduksjon (G) ≥90 % reduksjon (N)	På vei
	Absolutte mål	≤5 per 100 000 personer, ≤2 per 100 personer som injiserer rusmidler (G)	
Insidens av HCV-relatert dødsfall	Relative mål	≥65 % reduksjon (G)	Ja
	Absolutte mål	≤2 per 100 000 personer (G)	
Insidens av HCV-relatert alvorlig sykdom		Ingen skal dø eller bli alvorlig syk forårsaket av HCV (N)	Nei
Diagnostisering av kronisk infeksjon		≥90 % av de som lever med kronisk infeksjon er diagnostisert (G)	Ukjent
Oppfølging i helsetjenesten		≥90 % blir henvist til og fulgt opp i helsetjenesten (R)	På vei
Behandling av kronisk infeksjon		≥80 % av personer diagnostisert med kronisk hepatitt C blir vellykket behandlet (G) ≥90 % av personer som starter behandling for kronisk hepatitt C blir vellykket behandlet (R)	På vei

G: Globalt mål. R: Regionalt mål. N: Nasjonalt mål.

Hepatitt B oppsummert (1)

MÅLOMRÅDER HEP B		MÅL	MÅL OPPNÅDD?
Insidens av nye tilfeller av kronisk infeksjon	Relative mål	≥95 % reduksjon (G)	Sannsynlig ja?
	Absolutte mål	≤2 per 100 000 personer (G) ≤0,1 % HBsAg prevalens blant barn ≤5 år ² (G) <2 % mor-barn smitte blant barn ≤5 år i land med målrettet vaksinerings ved fødsel ³ (G)	
Insidens av HBV-relatert dødsfall	Relative mål	≥65 % reduksjon (G)	Sannsynlig ja?
	Absolutte mål	≤4 per 100 000 personer (G)	
Diagnostisering av kronisk infeksjon		≥90 % av de som lever med kronisk infeksjon er diagnostisert (G)	Ukjent
Oppfølging i helsetjenesten		≥90 % blir henvist til og fulgt opp i helsetjenesten (R)	Ukjent
Behandling av kronisk infeksjon		≥80 % av personer diagnostisert med kronisk hepatitt B som har indikasjon for behandling, ⁴ er i behandling (G)	Ukjent
		≥90 % av personer diagnostisert med kronisk hepatitt B som er i behandling er vellykket behandlet (R)	Ukjent
Vaksinedekning av hepatitt B vaksine i barnevaksinasjonsprogrammet		≥90 % (G), ≥95 % (R) dekning med 3 doser	Ja
Vaksinedekning av hepatitt B vaksine blant helsepersonnel		≥80 % (R)	Ukjent
Screening av gravide for HBsAg		≥90 % av alle gravide er screenet (G)	Ukjent
Andel HBsAg-positive gravide som får behandling		≥90 % blant de som har indikasjon for behandling ifølge nasjonale retningslinjer (G)	Ukjent
Andel barn født til HBsAg-positive mor som får posteksponeringsprofylakse en fødselsdose av hepatitt B vaksine innen 24 timer etter fødsel		≥90 % (G), ≥95 % (R)	Ukjent

G: Globalt mål. R: Regionalt mål. N: Nasjonalt mål.

Skadereduksjon oppsummert

MÅLOMRÅDE SKADEREDUKSJON	MÅL	STATUS	MÅL OPPNÅDD?
Antall sterile sprøyter og kanyler distribuert per person som injiserer rusmidler per år	≥300 (G)	Estimert gjennomsnitt er over 300 per år siden 2016, 482 (usikkerhetsintervall 443 – 566) i 2021.	Ja
Andel opioidavhengige i legemiddelasstert rehabilitering	≥40 % (R)	Det antas at minst 70 % av opioidavhengige i dag er i legemiddelasstert rehabilitering (pers kom Thomas Clausen, SERAF).	Ja
Personer som inntar rusmidler med sprøyte får målrettet informasjon, opplæring og kommunikasjon fra helsetjenesten.	≥90 % (R)	Det foreligger ingen data, men statlige og kommunale tiltak, samt brukerorganisasjoner, har informert bredt om brukerutstyr og hepatitt C.	Ukjent

G: Globalt mål. R: Regionalt mål. N: Nasjonalt mål.

Sterilt brukerutstyr Vestfold og Telemark

2013 – 2017

Overdosedødsfall i de fleste kommuner

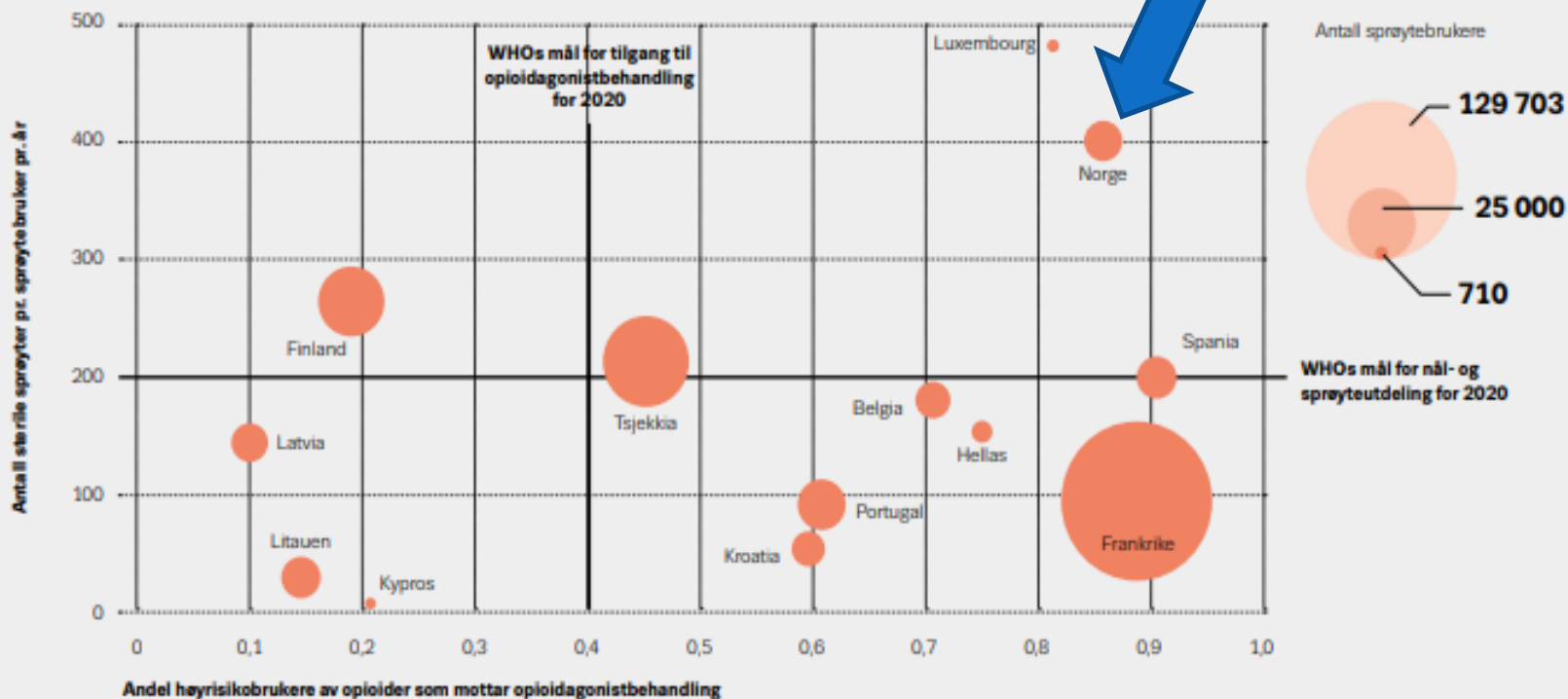
2022:

Overdosedødsfall i 13 av 23 kommuner.

De aller fleste deler ut sterilt brukerutstyr, men ikke alle deler ut full pakke

To land nådde WHO sine mål for skadereduksjon i 2020: Norge og Luxembourg (EMCDDA)

Dekningsgrad for sprøyteutdeling og opioidagonistbehandling i forhold til WHO's mål for 2020, 2020 eller siste tilgjengelige estimat

Konklusjon

- Norge er på god vei mot å eliminere hepatitt C som folkehelseproblem, som et av de første land i verden
- For skadereduksjon (sterilt brukerutstyr / inntak i LAR) er Norge blant de som har oppnådd mest
- For hepatitt B er datagrunnlaget mangelfullt, men tyder på at
  - for få smittede følges opp av spesialist
  - for få smittede mottar behandling
  - for få tilbys vaksine

Revidert strategi

Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet anbefaler:

Hepatittstrategien fra 2016 revideres og forlenges frem til 2030, i overensstemmelse med WHO's strategiperiode.

Anbefalinger

I en revidert strategi bør følgende vektlegges

- Sikre tidlig diagnostisering, rask henvisning til og riktig oppfølging i helsetjenesten
- Sikre at vaksinasjon mot hepatitt B gjennomføres for grupper som er anbefalt å vaksineres
- Sikre at oppfølging av gravide kvinner med kronisk hepatitt B-infeksjon og deres barn skjer ifølge nasjonale retningslinjer

forts

- Overvåke resmitte av hepatitt C blant personer med risikoadferd
- Forsterke fokus på
  - utdeling av komplett sterilt brukerutstyr i alle kommuner med sprøytebrukere
  - informasjon om at deling av alt brukerutstyr innebærer smittefare
  - overgang til andre inntaksmåter enn injeksjon («Switch»)
  - inntak i legemiddelassistert rehabilitering (LAR)

forts

- Ytterligere kunnskapsinnhenting og forskning på tiltak som kan hjelpe oss å nå målene og som kan hjelpe oss å overvåke om målene er nådd og vedlikeholdt

---

**Every 30 seconds
someone loses
their life to
hepatitis B or C.**

**Don't Wait!
Get tested
at a health
facility
near you.**

